

Loista kirjoittajana

Älä suotta
odottele
inspiraatiota

Oili Valkila

Loista kirjoittajana

**– Älä suotta odottele
inspiraatiota**

Lahjakuus on kuin tappi – kun se on auki, pitää kirjoittaa. Inspiraatio on vitsi, jonka runoilijat ovat keksineet tehdäkseen itsensä tärkeiksi.

- Jean Anouilh

Oili Valkila

Loista kirjoittajana

– Älä suotta odottele
inspiraatiota

© Oili Valkila 2016

Julkaisija: Will & Way

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-339-235-9

Sisältö

Miksi tämä kirja tarvittiin?	7
Miksi kirjoittaminen tuntuu monelle niin haastavalta?	8
Luovuusvaatimus voi pelottaa	9
Unohda kielenhuolto hetkeksi kokonaan	11
Prosessikirjoittaminen tulee hitaasti Kaliforniasta	13
Prosessi madaltaa kirjoituskynnystä ja parantaa laatua	14
Tekstitehtaalle töihin	17
Ihana inspiraatio ja fantastinen flow	18
Tietokone tukee ja vaatii prosessimaista kirjoittamista	19
Systemaattisuus ei tapa luovuutta	21
Tavallisimmat esteet kirjoittamisen aloittamiselle	22
Pilli soi, työpäivä tekstitehtaassa alkaa	29
1. Päättä tekstillesi tavoite	33
2. Päättä dead line – määrääika merkitsee	37
Sitoudu tehtävään	39
3. Mitä tiedät lukijastasi?	41
Mallilukija helpottaa tekstin kohdentamista	43
Kohteesi on vain haluamasi lukija – eivät muut viisaat	45
Myös kanava on tunnettava	46
4. Mistä aihe, näkökulma ja ideat?	51
Näkökulma on pilkkomiskirves	52
Päästä ideat irralleen	53
Keikauta autopilotti pois päältä	56
Kuuntele intuitiotasi	57
Pui aivoriihessä ja piirrä miellekartta	58
”Hattutempulla” löytyy erilaisia näkökulmia	60
Työllistä ahkera alitajuntasi	62
5. Etsi tietoa ja kehitä	65
Mitä tehdä kaikelle tiedolle?	66
Tule lähdeaineistosi herraksi	68
Ajatuskorttien teko voi auttaa	69
Usko omaan ääneesi aineistokirjoittamisessakin	69
6. Miten vaikutat lukijaasi?	71
Argumentoi oikein ja tehokkaasti	72

Sanavalinnoillakin vaikutetaan	75
Esimerkkejä ja konkretiaa	76
7. Tekstin tuottaminen on raakaa työtä	79
Valuta tekstiä sormista näppäimille	80
Silmukointi auttaa pääsemään asiaan	82
Kuutioinnilla löytyy näkökulmia	83
Miksi kannattaa kirjoittaa nopeasti?	85
Nyt varsinaisten idoiden kimppuun	87
8. Jäsentele tekstillesi looginen, kantava rakenne	91
Rakenne on johdonmukaisuutta	93
Tavallisimpia rakenneratkaisuja	94
Järjestä suollot rakenteeksi	98
Valmis teksti rakentuu kappaleista	99
Tekstin sisään tarvitaan liimaa ja sidoksia	100
Keinoja luoda sidosteisuutta	101
Tee imaiseva aloitus ja jämäkkä lopetus	101
Hyvä aloitus on selkeä	102
Hyvä lopetus painaa asian mieleen	106
9. Kehity kirjoittajana palautteen avulla	109
Millaista rakentava palaute on?	112
Mistä asioista palautetta kannattaa antaa	113
Milloin on palautteen aika?	114
10. Otsikot ja muu muotoilu	117
11. Viilaten ja höyläten	121
Myös parantelu ja kehittäminen vaativat oman aikansa	121
Onko teksti tehokasta ja luettavaa?	122
Onko rakenne luja ja ehyt?	123
Sopivan tiivistä tekstiä on miellyttävä lukea	123
Paranna tekstisi substantiivivauti verbipistoksilla	125
Viimeistelykin on prosessi	126
Eliminoi tekstistä noloimmat virheet	130
Tunnista tekstilajit	133
Miten kirjoitetaan verkkoon?	137
Verkon tekstilajeja	139
Kasvata oma tyylini kirjoittajana	142
Lähteet	145

Miksi tämä kirja tarvittiin?

”Jos palaisin koulun penkille, keskittyisin kahteen alueeseen: opettelisiin kirjoittamaan ja puhumaan yleisön edessä. Mikään ei ole tärkeämpää elämässä kuin kyky viestiä tehokkaasti.”

Noin sanoi Yhdysvaltain presidentti **Gerald Ford** 1970-luvulla.

Olen valmis allekirjoittamaan tuon milloin tahansa. Mitä tahansa nykyajan työtehtävää miettiikin, huomaa nopeasti, että suuri osa siitä on viestimistä: johtaminen on viestimistä, esimiestyö on viestimistä, myynti ja markkinointi koostuvat pääosin viestinnästä. Yhä useampi joutuu työpaikkojen huetessa hankkimaan toimeentulonsa yrittäjänä – halusi tai ei – ja siinä vasta viestintää tarvitaankin: Etenkin palveluyrittäjän on myytävä mikä tahansa työrupeama ennen kuin sitä pääsee tekemään, ja se tehdään viestimällä. Yrityksen verkkosivut, esitteet, myyntikirjeet, blogit ja muu sisältömarkkinointiin tarkoitettu materiaali sekä sosiaalisen median päivitykset ovat viestintää. Viestinnän osuus yrityksen toimista on jo niin suuri, että jos kaiken yritystoiminnassa tarvittavan vies-

tinnän joutuu teettämään ulkopuolisella, voi yrittäjän käteen jäävä tulos mahtuakin yhteen käteen.

Totta kai myös ajatus tuon kaiken tekemisestä itse voi ensin hirvit-
tää; Aikaa kuluu aluksi käsittämättömän paljon, ja sittenkin laiha tulos
näyttää omissa silmissä painokelvottomalta. Aikahan taas on tunnetun
sanonnan mukaan rahaa. Tuo asiain tila ei kuitenkaan välttämättä kes-
tä kauan. Kun jonkin taidon, prosessin, oppii ensimmäisen kerran teke-
mään oikein, se toimii raivostuttavan hitaasti, ja houkuttaa palaamaan
vanhaan tapaan, oli se millainen tahansa. Muutoshan vaatii aina paljon
enemmän ponnistusta kuin pysyminen entisessä. Kuitenkin, kun uutta
taitoa toistaa ja varioi sinnikkäästi, se nopeutuu ja tehostuu kerta ker-
ralta. Samalla se kehittyy sujuvammaksi ja miellyttävämmäksi, ja sitä on
kerta kerralta helpompi muotoilla luovasti itse haluamaansa ja persoo-
nallisempaan suuntaan. Syntyy hyviä rutineja ja kirjoituskulttuuria – lo-
pulta ehkä jopa uutta yrityskulttuuria. On hyväkin antaa kirjoittamisru-
tiininsa jonkin verran automaattistua. Se antaa aikaa ja tilaa hiomiselle
prosessin alku- ja loppupäässä.

Miksi kirjoittaminen tuntuu monelle niin haastavalta?

*Oli ensimmäinen preliminääriaineen kirjoitus Tammerkos-
ken iltalukiassa tuiskuisena tammikuun iltana 1982. Reh-
tori ja suomen kielen opettaja **Terttu Kauppi** oli paljasta-
nut fläppitaululle kirjoittamansa 12 aineen aiheita, ja me
kevään abiturientit rapistelimme konseptipapereitamme
miettien, mistä kirjoittaisimme. Aiheet olivat kiinnostavia ja
kävin niitä mielessäni läpi. Voisin kirjoittaa lähes jokaisesta.
Olin yhdeksikön kirjoittaja, eikä aineissani tavannut näkyä
paljon punaista. Kynä kuitenkin vähitellen lyheni sitä miet-
teissäni pureskellessani. Ranskalaisia viivoja tuosta aihees-
ta, sitten toisesta. Ei tule tekstiä oikein siitäkään. En minä*

osaa. Olenpas nolo. En tiedä tästäkään aiheesta tarpeeksi...

Parin tunnin päästä tiesin, että tekstiä ei tulisi mistään aiheesta, ja luovutin lähtiessäni opettajalle tyhjän paperin. Viikon päästä seuraavassa preliminäärissä sama toistui. Silloin en enää päässytäkään lähtemään, vaan rehtori määräsi minut odottamaan muiden poistumista.

Menimme rehtorinkansliaan, jossa hän kävi kanssani aiheita lävitse kysyen: ”Jos sinun nyt olisi pakko kirjoittaa henkesi pitimiksi, mitä asioita kirjoittaisit tästä aiheesta?” Sitten sama kysymys toisesta, sitten lopuista. Käytyämme läpi kaikki aiheet tiesin, ettei minun enää tarvitsisi lähteä preliminääristä ilman tuotosta. Eikä tarvinnut.

Mikä tuossa kirjoittamisen aloittamisessa sitten oli minulle – ja on monelle muulle – niin vaikeaa? Juuri se, että haluamme tuotoksen, mutta emme tiedä, miten tuottaa se. Emme tunne prosessia, asteittaista tietä siihen. Pyrimme ratkaisemaan kaikki ongelmat kerralla ja vastaamaan sataan kysymykseen kerralla, yhdellä sanalla. Tämä kirja pyrkii tarjoamaan selvän tien ensin kirjoittamisprosessiin ja sitten sen läpi.

Luovuusvaatimus voi pelottaakin

”Luovan kirjoittamisen” oppaita on meillä ja muualla tuotettu runsain mitoin. Moni tavallinen tallaaja vain kokee sanan ”luova” pelottavana. Luovuus ja luominen ovat monen mielestä olleet aina jotakin, mikä kuuluu jumalan lisäksi lähinnä keuhkotautiin kuoleville runoilijoille. Luovuus on mystinen tapahtuma, jossa tarvitaan muusa ja mielellään myös inspiraation kultainen lintu olkapäälle istumaan. Sitten, inspiraation ylimaallisen tulen polttamana luodaan kuin pakon edessä ikuisia, kerralla täydellisiä lauseita. Eino Leinon runossa Jumalten keinu kuvataan mielestäni hyvin kansankin käsitys luovuudesta:

*Kenen korkeat jumalat keinuunsa ottavat kerta/
eivät ne häntä yhdessä kohden pidä/
he heittävät häntä /
välillä taivaan ja maan - /
siksi kuin järjen valon häneltä ne vievät.*

Luomisen tuska ei kuitenkaan välttämättä vie järjen valoa muilta kuin menneen kultakauden suurilta runoilijoilta. Heiltäkin sen saattoi himmentää pikemminkin alkoholin liiakäyttö.

Kirjoittamisen taidon ajatellaan usein olevan synnynnäinen lahja, joka ihmisellä joko on tai ei ole. Toki moni menestynyt kirjoittaja onkin ollut hyvä ainekirjoittaja jo kouluaikoinaan. On kuitenkin vaikea sanoa, mikä on biologisesti ja mikä sosiaalisesti periytynyttä:

Miia onnistuu koulussa kirjoittamaan hyvän aineen. Hän saa siitä hyvän arvosanan ja kehuja opettajalta. Se antaa Miialle uskoa omiin kirjoittajakykyihinsä ja hän meneekin seuraavalle ainekirjoitustunnille luottavaisena. Uusi onnistuminen tuo uusia kehuja. Tällä kertaa opettaja ei kehu vain ainetta, siis tehtyä tulosta, vaan määrittelee Miian itsensä hyväksi ainekirjoittajaksi. Jatkossa Miian rima on melko korkealla. Hän tietää itsensä hyväksi ainekirjoittajaksi, eikä hyväksy itseltään enää mitä tahansa keskinkertaisuuksia. Hyvä kirjoittaja on syntynyt.

Oikeasti monet kirjailijat kertovat inspiraation iskemisestä päinvastaista: Kirjoittamisessa on tärkeintä säännöllisyys ja rutiinit. Eivät siis rutiininomaiset sisällöt, vaan itselle kokemuksen myötä sopiviksi todetut, säännölliset ja systemaattiset kirjoittamistavat. Kirjoittaminen on usein sitkeää puurtamista, joka vaatii vahvoja istumalihaksia. Joku nousee säännöllisesti aamuneljältä kirjoittamaan, ja on tuottanut tekstiä jo kolme tuntia siinä vaiheessa,

LOISTA KIRJOITAJANA

Loista kirjoittajana -kirja tekee kirjoittamisesta helposti lähestyttävää, systemaattista ja arkista toimintaa. Se laskee rimaa, joka monen edessä nousi kouluaikoina aivan liian ylös.

Inspiraatio on upea asia, mutta tämä kirja auttaa lukijansa tuottamaan tekstiä odottelematta inspiraatiota, silloin kun täytyy kirjoittaa. Koko kirjoittamisen prosessi selkeytyy ideoinnista aina lopun viimeistelyyn saakka.

Opi kirjoittamaan erilaiset tekstisi ideoinnista lähtien selkeää prosessia noudattaen. Kirjoittajanblokki ja valkoisen paperin kammo jäävät satuolennoksi.

Menetelmä on varma ja selkeä. Se ohjaa mitä tahansa kirjoittamista, oli tekstilajina sitten myyntikirje, blogipostaus tai vaikka se kirja, jonka olet aina halunnut kirjoittaa, mutta hanke on tuntunut norsun kokoiselta. Nyt opit, miten tuo norsu nautitaan systemaattisesti, pieninä paloina.

Tämä kirja kuuluu jokaisen aikaansa seuraavan ihmisen työpöydän ja yöpöydän reunalle kulmat hiirenkorville kuluneina.

Kirjoittaja ja kouluttaja **Oili Valkila** on suomen kielen maisteri, kokenut toimittaja ja kirjailija, joka haluaa auttaa kaikki kirjoittamaan ilman tyhjän paperin kammoa tai kirjoittajanblokkia.

9 789523 392359